

Katarzyna Joanna Krasoń, Andrzej Talarczyk,
Konferencja „Wyzwania współczesnego regionalizmu”, „Ziemia Lubuska” 2019, t. 5, s. 205.

Katarzyna Joanna Krasoń
Andrzej Talarczyk

Konferencja „Wyzwania współczesnego regionalizmu”¹

Interdyscyplinarna konferencja *Wyzwania współczesnego regionalizmu na Ziemiach Zachodnich i Północnych*, która odbyła się 23 listopada 2018 roku w Instytucie Zachodnim w Poznaniu (dalej: IZ), została zorganizowana w ramach Sieci Ziem Zachodnich i Północnych przy współudziale Zakładu Literaturoznawstwa Porównawczego Instytutu Filologii Germańskiej Uniwersytetu Szczecińskiego oraz Rady Naukowej ds. Regionalizmu przy Radzie Krajowej Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych RP (dalej RK RSR RP). Konferencję zorganizowano ku czci Stanisława Talarczyka, laureata pierwszej nagrody w konkursie Instytutu Zachodniego na pamiątnik mieszkańca Ziem Zachodnich, przeprowadzonym w 1970 roku. Sesja była powiązana z promocją polsko-niemieckiej serii wydawniczej Wydawnictwa Naukowego Uniwersytetu Szczecińskiego *Badania Nowomarchijskie/Neumärkische Forschungen*.¹

Inicjatorem konferencji był Instytut Zachodni, który już wcześniej zaangażował się w podobne wydarzenie, tj. symposium zorganizowane przez Uniwersytet Szczeciński 7 maja 2010 roku w Drezdenku i Mierzęcinie, zatytułowane *Obszar Dolnej Noteci w historycznej Nowej Marchii (Neumark) jako przedmiot badań naukowych – wczoraj, dzisiaj i jutro*.

Głównym celem omawianego spotkania naukowego, w którym uczestniczyli również referenci niemieccy z Berlina i Herne, było omówienie tendencji rozwojowych regionalizmu na Ziemiach Zachodnich i Północnych. Jego program składał się z czterech bloków tematycznych: 1. Regionalizm na Ziemiach Zachodnich i Północnych (dalej: ZZiP) – idee, teorie, badania; 2. Badania nowomarchijskie w Niemczech i w Polsce; 3. Literatura jako medium pamięci i źródło wiedzy historycznej; 4. Perspektywy i wyzwania ruchu regionalistycznego na Ziemiach Zachodnich i Północnych (dyskusja panelowa).

---

¹ Tekst ten jest rozszerzoną wersją publikacji Andrzeja Talarczyka: *Wyzwania współczesnego regionalizmu*, która ukazała się w kwartalniku „Przegląd Uniwersytecki – Pismo Uniwersytetu Szczecińskiego” 2018, nr 10-12, s. 71-72.

Il. 1. Plakat konferencji

Po wystąpieniach powitalnych organizatorów konferencji – dyrektora IZ dr. Justyny Schulz, prof. Andrzeja Saksona z IZ i dr. Andrzeja Talarczyka z Zakładu Literaturoznawstwa Porównawczego Instytutu Filologii Germańskiej Uniwersytetu Szczecińskiego, w części pierwszej posiedzenia, moderowanej przez dr. Andrzeja Talarczyka, wygłoszono dwa referaty wprowadzające.

Pierwszy z nich, zatytułowany *Rola badań i ruchów regionalnych w kształtowaniu tożsamości lokalnej i regionalnej mieszkańców ZZiP*, wygłosił prof. Andrzej Sakson. Stwierdził, że istotną rolę w kształtowaniu tożsamości mieszkańców ZZiP odgrywają ruchy regionalne, regionaliści oraz badacze. W nawiązaniu do Floriana Znanieckiego skonstatował, że stanowią oni istotny element miejscowych elit, „przodowników społecznych”, kształtujących oblicze i tożsamość regionu społeczno-kulturowego. Kluczowym elementem poczucia tożsamości lokalnej i regionalnej jest

samoświadomość odrębności kulturowej i swojskości. Kreowana jest ona zarówno przez instytucje, ruchy społeczne, jak i indywidualne osoby. Ten ciągły proces aktywności niezbędny jest do trwania i rozwoju tożsamości regionalnej.

Drugi referent, prof. S. Bednarek z Rady Naukowej ds. Regionalizmu przy RK RSR RP zajął się następującym zagadnieniem: *Neoregionalizm i lokalizm na Ziemiach Zachodnich i Północnych RP. Przykład Dolnego Śląska*. Jego narracja problemowa bazowała na następujących założeniach aksjologicznych: kształtowanie się idei regionalistycznych oraz programów wcielających te idee w życie na Ziemiach Zachodnich i Północnych nazwano tu neoregionalizmem ze względu na historyczną, społeczno-demograficzną i kulturową odrębność tych ziem wobec innych polskich regionów, w których tożsamość, choć zmieniająca się, budowana jest na historycznej ciągłości i tradycji „długiego trwania”. Przytoczone w referacie badania dowodzą, że po 70 latach od włączenia omawianych ziem do terytorium Polski, tożsamość regionalna ich mieszkańców jest nadal w trakcie kształtowania się. Finałem tego procesu na pewno nie będzie upodobnienie do tożsamości regionalnej Małopolan, Mazowszan czy Wielkopolan, gdyż w tych regionach także nadal zachodzą zmiany spowodowane ogólniejszymi tendencjami cywilizacyjnymi. Jedną z charakterystycznych cech tych przemian jest osłabienie (a w przypadku Ziemi Zachodnich raczej niepełne wykształcenie się) identyfikacji z dużym regionem (historycznym lub administracyjnym) na rzecz identyfikowania się z przestrzenią najbliższą („małą ojczyzną”)

i społecznością lokalną, której zasięg ogranicza się do granic gminy, a na ogół nie przekracza granic powiatu. Jednocześnie utrzymuje się charakterystyczne dla wszelkich idei oraz ruchów regionalistycznych zainteresowanie bliższą i dalszą przeszłością oraz przywiązanie do lokalnego dziedzictwa kulturowego i tradycji. W referacie zaprezentowane zostały wybrane przykłady lokalnych inicjatyw zrodzonych w dolnośląskich społecznościach, których celem było ukazanie sposobów uporania się mieszkańców z nieswoim dziedzictwem kulturowym oraz prób budowania własnej pamięci zbiorowej wokół wartości związanych z danym miejscem, jak również tworzenia wspólnoty lokalnej i (mikro)regionalnej.

Il. 2. W głębi, od lewej: dr Justyna Schulz – dyrektor IZ, dr Andrzej Talarczyk i prof. A. Sakson, fot. Maciej Grochowski

Il. 3. Od lewej: prof. Andrzej Sakson, dr Justyna Schulz, Lubomir Oleśniewicz – sekretarz Nadnoteckiego Towarzystwa Kultury w Dreźnie. Drugi pod oknem Zbigniew Czarnuch, regionalista z Witnicy. Obok prof. Katarzyna Taborska

z Akademii im. Jakuba z Paradyża, prof. Hannelore Scholz-Lübbering z Berlina, prof. Katarzyna Krasoń z Uniwersytetu Szczecińskiego i prof. Stefan Bednarek z Wrocławia – członek Rady Naukowej ds. Regionalizmu przy RK RSR RP, fot. Maciej Grochowski

Część druga, prowadzona przez prof. Marcelego Tureczka, dotyczyła badań nowomarchijskich w Niemczech oraz w Polsce i składała się z czterech referatów. W pierwszym z nich dr Christian Gahlbeck ze Stowarzyszenia Historyczno-Krajoznawczego Marchii Brandenburskiej w Berlinie omówił *Nowomarchijską Księgę Miast (Neumärkisches Städtebuch)* i *Nowomarchijską Księgę Ziemi berlińskiego proboszcza Johanna von Waldowa z 1414 r. (Neumärkische Landbuch des berliner Propstes Johann von Waldow von 1414)* jako dwa aktualne projekty w niemieckich badaniach obszaru między Odrą a Drawą realizowane wspólnie przez Uniwersytet w Münster (Universität Münster) i Historyczną Komisję w Berlinie (Historische Kommission zu Berlin) pod kierownictwem dr. Joachima Stephana. Wykonawcy tego pierwszego projektu postawili sobie za cel przedstawienie zarysu historii wszystkich miast nowomarchijskich, łącznie z nielicznymi miastami wschodniej części Łużyc Dolnych należących dzisiaj do województw zachodniopomorskiego i lubuskiego, od średniowiecza do współczesności. Opracowanie przez C. Gahlbecka *Nowomarchijskiej Księgi Ziemiańskiej berlińskiego proboszcza Johanna von Waldowa z 1414 r.*, jest próbą dokonania rekonstrukcji księgi, którą zakon krzyżacki otrzymał w roku 1414 z brandenburskiej kancelarii Luksemburczyków. Znajdowało się w niej wiele aktów, m.in. tzw. kataster Nowej Marchii Ludwika Starszego z 1337 r., register kancelarii margrafów Brandenburgii z rodu Wittelsbachów (Ludwik Starszy Rzymski, Otto VIII „Leniwy”) powstały w latach 1333 i 1373, a ponadto kilka mniejszych zapisów z kancelarii Cesarza Karola IV. Księga ziemna ma ukazać się, jeżeli teksty zachowały się do dzisiaj, w formie, w której zakon krzyżacki otrzymał ją w 1414 roku od proboszcza berlińskiego Johanna von Waldow, późniejszego biskupa Lubusza.

W kolejnym wystąpieniu, zatytułowanym *Regionalizm na Ziemi Drezdeneckiej w kontekście akademickich badań nad historią obszaru Dolnej Noteci* w powiązaniu z prezentacją multimedialną o konferencji polsko-niemieckiej 7 maja 2010 roku w Drezdenku i Mierzęcinie oraz przedstawieniem publikacji pokonferencyjnej pt. *Historyczna Nowa Marchia w historiografii, kulturze i sztuce – wczoraj, dzisiaj i jutro*² jako pierwszego tomu specjalnego

² Ukazała się ona w 2017 roku pod redakcją naukową Andrzeja Talarczyka i Edwarda Włodarczyka. Zawiera łącznie 32 teksty, w tym jeden o metodologii badań regionalnych, dwa o stanie badań polskich i niemieckich nad historią Nowej Marchii oraz 12 komunikatów o działalności towarzystw regionalistycznych na Ziemi Lubuskiej i Pomorzu Zachodnim zajmujących się nowomarchijską historią tych terenów. Praca jest ona również dedykowana czołowemu badaczowi historii obszaru Dolnej Noteci, dr. Stanisławowi Talarczykowi, i zawiera w tytuluaturze zapis „W ramach obchodów jubileuszu 700-lecia nadania praw miejskich Drezdenku”. Miejscami promocji książki, jeszcze przed poznańską konferencją, były: Towarzystwo Historyczno-Krajoznawcze Marchii Brandenburskiej w Berlinie (8.02.2018), Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego (25.04.2018), Instytut Historii Stosowanej, c.o. Uniwersytet Europejski Viadrina/Frankfurt nad Odrą w Collegium Polonicum w Słubicach (23.05.2018), Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Gorzowie Wlkp. (27.06.2018), Urząd Miejski w Drezdenku (20.09.2018). Publikacja dostała również specjalną nagrodę w ogólnopolskim konkursie na najlepszą książkę regionalistyczną roku 2017. Podczas jej promocji w Gorzowie Wlkp. redaktorzy

serii wydawniczej *Badania Nowomarchijskie /Neumärkische Forschungen*, dr Andrzej Talarczyk przedstawił, odwołując się do swojej publikacji w roczniku „Ziemia Lubuska”³, drogę do powstania (a właściwie restytucji) w 2010 roku Sekcji Badań Regionalnych przy Nadnoteckim Towarzystwie Kultury (dalej: SBR) w Dreźnie, której członkami są redaktorzy naukowemu wspomnianego wydawnictwa, i wyników jej dotychczasowego działania. Była to droga od liczącej 220 stron *Kroniki grodu miasta Dreżdenka*, powstałej jako rezultat pracy pierwszej SBR NTK na rocznicę 650-lecia nadania praw miejskich Dreźnie w 1967 roku, do stworzenia w kontekście rocznicy 700-lecia powstania tego miasta serii wzmiarkowanej już serii wydawniczej, w której poczesne miejsce zajmie historia, kultura i literatura związana z dreźnieckim (mikro)regionem (w tym monumentalna, bo licząca około 1000 stron *Historia obszaru Dolnej Noteci*).

Referent trzeciego tematu, dr Wolfgang Kessler z Herne, przewidziany został jako wydawca piątego tomu serii, zawierającego teksty źródłowe dotyczące historii Dreżdenka (kroniki Ferdinanda Modro, Ludwika Ullmanna i Adolfa Recklinga). Z tego powodu jego wystąpienie zatytułowane zostało: *Rękopis Ferdynanda Modro o dziejach Dreżdenka na tle historii Nowej Marchii*. Referent skonstatował, że pierwszym i do dzisiaj jedynym całościowym opracowaniem dziejów miasta jest *Historia miasta Dreżdenko* burmistrza Adolfa Recklinga, opublikowana w roku 1898 w „Archiwum Brandenburgii” (Archiv der Brandenburgia). Reckling nie był historykiem. Opis dziejów miasta przejął większością z kroniki powiatu autorstwa burmistrza Strzelec Krajeńskich Carla Treua z 1865 roku oraz z kronik rozpoczętych przez dreźnieckiego sekretarza pocztowego w stanie spoczynku, Karla Ludwika Henckego, który w latach 1830-ych otrzymał z magistratu zlecenie napisania takiego właśnie dzieła. Pracy tej nie dokończył, dlatego za pierwszego kronikarza miasta od średniowiecza do czasów najnowszych uważa się zastępcę burmistrza, Ferdinanda Modro, który ukończył swoje dzieło w 1874 roku. Zawiera ono wiele informacji i dokumentów dotyczących życia politycznego, gospodarczego czy wojskowego. Ten liczący 475 stron rękopis, uzupełniony także różnymi interesującymi załącznikami, należy czytać krytycznie. Jest on napisany nieczytelnym niekiedy, odręcznym piśmem neogotyckim.

Dr Alicja Biranowska-Kurtz ze Szczecina przedstawiła referat pt. *Chojna. Historia wydobyta z jednej mapy*. Tezą wyjściową było stwierdzenie, że źródła kartograficzne ukazujące sposób zainwestowania terenu, dotyczące czasów w którym wykonano plan, należą w XVIII wieku do rzadkości

otrzymali list gratulacyjny od Marszałek Województwa Lubuskiego Elżbiety Anny Polak (por. też tekst *Ogólnopolskie spotkanie Regionalistów w Legnicy. Widziane z lubuskiej perspektywy* w tym tomie autorstwa A. Talarczyka i Joanny Kasprzak.)

³ Por. Andrzej Talarczyk, *Regionalizm nad Dolną Notecią w kontekście badań nowomarchijskich. Szanse i zagrożenia*, „Ziemia Lubuska” 2017, t. 3, s. 227-245.

i stanowią bardzo cenny materiał poznawczy do badań zarówno historycznych, jak i struktury przestrzennej. Do takich rzadkich przekazów należy zaliczyć rękopiśmienny wielobarwny wycinek planu Chojny wykonany z natury w dniu 6 czerwca 1798 roku przez chojeńskiego mistrza murarskiego C.F. Salomona. Plan ten sporządzono na potrzeby rozstrzygnięcia sporu wodnego, niemniej zawiera on wiele innych informacji dotyczących miasta. W kontynuacji swojego wywodu dr Biranowska-Kurtz stwierdziła, że omawiany obiekt pozostaje dzisiaj tylko i wyłącznie kartograficznym przekazem historycznym, bowiem współcześnie radykalnie zmieniła się struktura przestrzenna Chojny uwzględniona w tym fragmentarycznym miejscu. Nie zachowała się tutaj żadna zabudowa dawna, a teren wykorzystano pod drogę szerokopasmową powstałą jednak na bazie dawnego węzła komunikacyjnego. Inne wiadomości dotyczą zagadnień historyczno-przestrzennogospodarczych. Z tego powodu wszelkie źródła graficzne powinny być wykorzystywane w badaniach historycznych nie tylko jako ilustracje, ale przede wszystkim jako niepodważalne źródło wiedzy.

Na trzecią, „literacką” część konferencji, moderowaną przez prof. Katarzynę Krasoń ze Szczecina, współedytorkę trzeciego „regularnego” tomu wzmiankowanej nowomarchijskiej serii wydawniczej, składały się wystąpienia dotyczące przykładów zrealizowanych już projektów. Pierwszym był referat pt. *Legendsy i podania nowomarchijskie. Antologia „Wie die Oder rauscht. Jak szumi Odra. Allerlei Geschichten entlang der Oder und aus der Neumark. Rozmaite historie znad Odry i z Nowej Marchii jako przewodnik literacki*⁴. Dodajmy w uzupełnieniu – jako przewodnik literacki po pograniczu polsko-niemieckim. Prelegentka, prof. Hannelore Scholz-Lübbering z Berlina, uczestniczy również w programie edycyjnym nowomarchijskiej serii wydawniczej jako współwydawca „regularnych” tomów, pierwszego i czwartego, dotyczących legend i podań powiatów strzelecko-drezdeneckiego oraz myśliborskiego. Referentka, będąca profesorem wizytującym zarówno w Zakładzie Literaturoznawstwa Porównawczego IFG na Uniwersytecie Szczecińskim, jak i w Akademii im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim, umiejscowiła ten tom w szerszym kontekście metodologii badań regionalistycznych określanych w krajach anglosaskich terminem *area studies*. Kategoria regionu postrzegana jest w tym przypadku jako (wspólna) przestrzeń kulturowa, dlatego scheda kulturowa bajek, legend i podań całej (historycznej) Nowej Marchii należy w transkulturalnym sensie do obydwu narodów⁵. Większość opublikowanych w tym tomie tekstów (opowiadań) wyszła spod pióra urodzonych, bądź w jakiś sposób związanych

⁴ Współedytorem tomu jest Hildegard Lämmer, a licząca 559 stron książka wyszła w 2013 roku w wydawnictwie Leipziger Universitätsverlag.

⁵ Por. A. Talarczyk, *Nie tylko badania regionalne. Od interkulturowości przez intertekstualność do transkulturowości*, „Przegląd Uniwersytecki. Pismo Uniwersytetu Szczecińskiego” 2016, nr 4-6, s. 70-71.

z terenami nadodrzańskimi, pisarzami, takimi jak: Günter Eich, Gottfried Benn, Victor Klemperer i Christa Wolf.. Uwzględnione zostały nie tylko legendy i podania ze zbiorów Adalberta Kuhna (1843), Augusta Engeliena i Wilhelma Lahna (1868), Wilhelma Schwartza (1895), Paula Biensa (1910) i Paula Graffundera (1912), ale także dokonania współczesnego orędownika pojednania polsko-niemieckiego, Jörga Lüdderitza z Frankfurtu nad Odrą, wnuka Paula Biensa. Są one odbiciem indywidualnych i typowych dla danej generacji, ale także kolektywnych wzorców interpretacyjnych doświadczeń z historią słowiańsko-brandenbursko-prusko-niemiecką. Z drugiej strony przedstawiają one „kapitał kulturowy“ dla polskiego i niemieckiego społeczeństwa w sensie „pamięci kulturowej”. Chodzi tutaj o transkulturową recepcję niemiecko-polskiej historii, o wytworzenie tożsamości europejskiej. Całkiem świadomie wybrane zostało bardzo szeroko rozumiane pojęcie kultury, żeby tom ten ze swoimi opowiadaniem o życiu codziennym i tekstami poetyckimi mógł służyć również jako przewodnik turystyczny w sensie wzorcowego projektu literackiej wyprawy studyjnej.

Dr Kamila Gieba z Zielonej Góry przedstawiła w imieniu prof. Małgorzaty Mikołajczak komunikat naukowy *Projekt „Nowy regionalizm w badaniach literackich”: założenia, realizacja, efekty*. Omówiła w nim, w nawiązaniu do przedmiotowej publikacji⁶, następujące zagadnienia: 1. Genezę projektu oraz motywacje podjęcia badań nad regionalizmem literackim; 2. Literaturoznawstwo regionalistyczne. „Stary” i „nowy” regionalizm literacki: różnice metodologiczne i koncepcyjne; 3. Źródła badań noworegionalnych: zwrot przestrzenny w badaniach literackich, geopoetyka, kulturowa teoria literatury, literaturoznawstwo amerykańskie; 4. Podmioty naukowe oraz instytucje zaangażowane w projekt „Nowy regionalizm w badaniach literackich: tradycja i nowe orientacje”; 5. Cele projektu (komparatystyczny, historyczny, teoretyczny, analityczny), moduły badań (rozwój idei regionalistycznej w literaturoznawstwie, region a tożsamości transgraniczne, centra i peryferie, regionalizm wobec pamięci i historii); Badania nad historią literaturoznawczej myśli regionalistycznej w Polsce; Kontynuacja projektu w latach 2017-2018 (zagadnienia: przewodnik, bedeker, poradnik w literaturach regionalnych; naród i regiony); 8. Główne osiągnięcia projektu (m.in. wzmocnienie regionalistyki literackiej w aspekcie naukowym i instytucjonalnym, przyrost wiedzy, zbadanie historii regionalizmu literackiego, zainicjowanie międzyregionalnej komparatystyki). Podsumowaniem tego wywodu była konstatacja zawarta w opisie na ostatniej stronie wyżej wymienionej publikacji: „[...]znajdujemy się w momencie, w którym wyczerpały się dotychczasowe sposoby badania lokalnej twórczości, a kulturowa reorientacja literaturoznawstwa zachęca, by na nowo sproblematyzować przedmiot badań.

⁶ Por. *Nowy regionalizm w badaniach literackich. Badawczy rekonesans i zarys perspektyw*. red. M. Mikołajczak i E. Rybicka, Kraków 2012.

Nowy regionalizm w badaniach literackich jest próbą wysondowania sytuacji zastanej i rozpoznania możliwości literaturoznawczej eksploracji region”⁷.

Il. 4. Od lewej: dr Kamila Gieba z Uniwersytetu Zielonogórskiego i prof. Katarzyna Taborska z Akademii im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wlkp., fot. Lubomir Oleśniewicz

Referat prof. Katarzyny Taborskiej z Akademii im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wlkp. pt. *Literatura miejsca. Piśmiennictwo „postlandsberskie” jako efekt badań pogranicza chwili*, jest propozycją nowego patrzenia na region, jak zdefiniowała to sama autorka, „miejscami”, co oznacza nie globalnie, tylko właśnie konkretnymi miejscami, bo jak dodała, tak je zdecydowanie łatwiej zdefiniować. Publikacja⁸ prof. Taborskiej została uznana za najlepszą lubuską książkę naukową 2017 roku i otrzymała Lubuski Wawrzyn Naukowy. Ukazuje ona życie społeczne w dawnym Landsbergu (Gorzowie Wielkopolskim) w latach 40. XX wieku, zachowane w tekstach. Praca zawiera nie tylko analizę oficjalnych wydawnictw politycznych, gazet, druków, ale przede wszystkim wspomnienia ludzi, którzy żyli „pomiędzy” Landsbergiem a Gorzowem. Należy pamiętać, że w tzw. okresie przejściowym miasto znajdowało się pod władzą Armii Czerwonej. Stąd druki i wspomnienia spisane w czterech językach: niemieckim, polskim, rosyjskim oraz łacińskim, ponieważ autorka dotarła także do archiwów kościelnych.

W tworzącym czwartą część konferencji panelu dyskusyjnym zatytułowanym *Perspektywy i wyzwania ruchu regionalistycznego na Ziemiach Zachodnich i Północnych*, moderowanym przez prof. Andrzeja Saksona, wzięli udział przedstawiciele różnych instytucji i organizacji: prof. Stefan

⁷ *Ibidem*.

⁸ K. Taborska, *Literatura miejsca. Piśmiennictwo postlandsberskie*, Gorzów Wielkopolski 2017.

Bednarek, członek Rady Naukowej ds. Regionalizmu przy RK RSR RP w Warszawie, Wojciech Jachimowicz, przewodniczący Rady Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w Warszawie, prof. Marcei Tureczek z Instytutu Historii Uniwersytetu Zielonogórskiego, dr Magdalena Abraham-Diefenbach z Instytutu Historii Stosowanej przy Europejskim Uniwersytecie Viadrina we Frankfurcie nad Odrą, Zbigniew Czarnuch z Polsko-Niemieckiego Stowarzyszenia „Educatio” Pro Europa Viadrina w Witnicy oraz dr Marcin Tujdowski z Instytutu Zachodniego w Poznaniu. Ich poglądy były zbliżone i można je ująć w trzech punktach: 1. Ziemie Zachodnie i Północne cechuje złożona socjogeneza. W związku z tym niewskazane jest bezrefleksyjne łączenie opisu historiograficznego z konstruowaniem tożsamości mieszkańców regionu. Może to prowadzić do powstawania niepotrzebnego konfliktu bądź konieczności wykluczającego wyboru pomiędzy tradycją miejsca a tradycją mieszkańców. 2. Regionalizm na Ziemiach Zachodnich i Północnych powinien unikać schlebienia zideologizowanym modelom interpretacyjnym, na przykład ideologii piastowskiej, nie wspominając już o wykluczaniu z dyskursu organizacji pozarządowych (np. nieproporcjonalny do oddolnego zainteresowania brak instytucjonalnych upamiętnień ludności z Kresów Wschodnich II RP w placówkach pamięci na terenie Ziem Zachodnich i Północnych). 3. Przez pojęcie „wielokulturowość” należy rozumieć współistnienie wielu kultur, a nie sukcesywne następowanie po sobie.

W badaniach regionalnych daje się zauważyć obecnie kryzys metodologiczny. Wprawdzie w latach 90. XX wieku zaobserwować można było wzrost zainteresowania regionalizmem w społeczeństwie, ale trwał on krótko. Centra akademickie nie podjęły próby stworzenia nowych modeli badawczych. Konferencja miała zatem na celu zwrócenie uwagi na konieczność wypracowania nowych metodologii w badaniach regionalistycznych. Stąd też konieczność sprecyzowania idei regionalizmu i ukazanie jej jako rzeczywistego dynamizmu współczesnego życia społecznego.

Ważnym zadaniem stojącym dziś w XXI wieku przed ruchem regionalistycznym jest aktywizacja środowisk związanych z procesem edukacyjnym na rzecz ukazywania współczesnemu człowiekowi znaczenia wartości regionalnych. Istotnym elementem całego ruchu jest działalność wielu towarzystw skupiających miłośników regionu, poszczególnych miast, powiatów itp. To ważny składnik całej naszej regionalnej działalności, która w samej swojej istocie jest dziś wyjątkową szansą upodmiotowienia poszczególnych społeczności lokalnych dla zachowania i dynamizowania idei regionalizmu. Tylko bowiem upodmiotowione społeczności są szansą na przyszłość. I to jest kolejne wyzwanie, któremu służyć może Centrum Regionalizmu Polskiego przy Radzie Krajowej Ruch Stowarzyszeń Regionalnych – idea, której realizacji podjęła się Rada Naukowa ds. Regionalizmu, współorganizator poznańskiej konferencji.